Taxa poştală plătită în numerar
conf. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe saptămâna prin ingrijirea unui comitet de redactie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA 1838
GHEORGHE BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREŞENII
DE ATÂŢIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BRAŞOV
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 200. Autorităţi şi Societăţi lei 500.
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 65 — 4 Septemvrie 1941 — Anul 104

Misterul unei dispariţii

de **V. Branisce**

Le place unora să susţină târzia aşezare a Românilor pe plaiurile transilvane.

Teorie pe cât de atrăgătoare, pe atât de neştiinţifică. Dar nu este aici locul să discutăm toate părerile trase de păr, care nu servesc decât de tichie de mărgăritar pentru anumite chelii.

Altceva am vrea să precizăm.

Pentru ca să discuţi când au venit şi s'au aşezat Românii în locurile pe care se întind astăzi, trebue să dovedeşti întâi, cu argumente ştiinţifice, când au plecat, când au dispărut Românii de pe aceste meleaguri.

Şi iarăşi trebue să precizăm:

Pentru părăsirea Daciei — sau mai bine zis a teritoriului din Vestul Daciei, căci se pare că la răsărit de Carpaţi nu ni se contestă continuitatea şi prin urmare îndreptăţita posesiune — nu se poate referi nimeni la retragerea împăratului Aurelian. Pentrucă în secolul al III-lea, când oştirile imperiului s'au retras în Sudul Dunării, lăsând pradă năvălitorilor „Dacia felix", poporul român încă nici nu se formase.

Numai după această cedare politică începe să se formeze poporul român.

Populaţia romanizată a Daciei, părăsită de conducători, redusă la o vieaţă primitivă, din cauza distrugerilor barbare, îşi pierde tot mai mult contactul cu restul lumii romanice şi urmând o evoluţie specifică îşi creiază o limbă proprie, limba română.

Până când nu se încheagă această nouă limbă, nu se poate vorbi de poporul român.

Cu alt prilej vom asculta ce ne povesteşte limba, din sbuciumata ei epocă de formare.

Acum precizăm:

Epoca de formare a limbii române se întinde din secolul al III-lea până în secolul al VII-lea, când transformările fonetice sunt încheiate; aceasta este şi epoca de formare a poporului român.

Rămâne ca să ni se dovedească: cum, când şi în ce împrejurări a avut loc un exod al Românilor din Transilvania. Până când nu ni se arată, cu atestări istorice, CĂ AM PLECAT, la ce bun să discutăm când ne-am întors?

Migraţiunea unui popor este un eveniment atât de important că nu poate trece nebăgată în seamă de cronicarii vremii. Dovadă că trecerea unor hoarde călăreţe prin pasul Vereczke a fost semnalată de istorici.

Numai despre popoarele paşnice, care îşi duc traiul azi ca ieri, neschimbat, n'au ce scrie cronicele.

Dacă filosoful Descartes a ajuns la concluzia că trăieşte, pentrucă cugetă, noi, mai simplu, pentrucă existăm — şi aceasta nu ni se poate contesta — obişnuim să cugetăm.

Şi n'ar strica să cugete şi alţii.

———

Pufuri de păpădie

de Prof. **I. Simionescu**
Preşedintele Academiei Române

Le cunosc toţi copiii.

Mai ales acum spre toamnă, modesta plantă, păpădia, se îngrijeşte de soarta veciniciei ei ca fiinţă. La capătul lujerului, gol ca să fie mlădios, în locul florilor ca nişte bani de aur, rămâne un balon de pufuri ca de mătasă argintie. Vântul suflă; din balon se desprinde pufurile delicate, purtate în neştire. In miniatură fiecare puf e o paraşută, născocită de natură înaintea omului, căci fiecare din el poartă fructul plantei, spânzurat ca şi paraşutistul de umbrela lui. Pluteşte în văzduh. Unul se anină de un arbore, altul de un spin. Cad însă şi pe pământ bun, unde încolţesc la primăvară. De aceea întâlneşti păpădii până şi în ţărâna dintre pietrile de pe stradă. E întocmai ca în Parabola Semănătorului.

Dar ce rost are o asemenea introducere, aici în „Gazeta Transilvaniei", pe vremuri când şi scrisul trebue îndreptat spre răscolirea sufletelor pentru grija Patriei?

N'am vrut să folosesc drept titlu „Vorbe 'n vânt", mai puţin ademenitoare la cetit. Căci „Vorbe 'n vânt" pot fi socotite de mulţi cele ce urmează; „pufurile de păpădie" dau speranţe că poate-poate, vorba să cadă pe pământ bun şi să prindă.

Duşmanul secular al neamului din spre graniţa de Răsărit, a întrecut acum în sălbătăcie şi pe Turci, şi pe Tătarii din vremurile de demult.

Nu s'au mulţumit să batjocorească sfintele altare, să scoată ochii Mântuitorului de pe catapeteasmă; nu s'au oprit la sărăcirea poporului, fără milă pentru el, cum de altfel se ştia mai de demult, când un general rus a spus boerilor care au venit să-l roage să cruţe norodul: „Doar ochii le voi lăsa ca să plângă".

In retragerea lor, grăbită de avântul bravilor noştri ostaşi, ei au dat foc oraşelor, cu metodă, stropind ziduri le cu benzină, făcându-le să sară în aer prin dinamită. N'a fost furia biruitului, ci chibzuita faptă rea a sălbaticului din stepe.

In acest chip Chişinăul, capitala Basarabiei, românească dela un capăt la altul, a rămas o întinsă ruină.

Din partea celor care s'au perdut întreg avutul agonisit cu trudă, refacerea se va săvârşi greu, încet. Toate clădirile administrative, primăria, palatul eparhial, sunt ziduri arse. Chiar dacă împrumutul anunţat va reuşi pe deplin, ceea ce nu mă îndoesc nici o clipă, nu vor fi îndeajunşi banii, spre a reclădi tot ce hoardele asiatice au dărâmat în toată Basarabia.

Şi atunci, aşa, în clipele de linişte, prea puţine pentru ori care din noi, mi-a trecut prin minte un plan, care dacă s'ar realiza măcar în parte, ar însemna cea mai caldă dovadă că vorbele: patriotism, naţionalism, iubire de neam, nu sunt spuse 'n vânt, ci sunt podoabele reale al sufletului românesc, cum acum în toamnă se împodobesc pomii cu frumoase fructe, crescute din seva suptă prin rădăcinile adâncite în pământ.

Ce-ar fi dacă toate judeţele din ţară, care nu au fost prea greu încercate în lunile din urmă, bucurându-se de o linişte relativă, într'o înălţătoare solidaritate naţională, ar lua iniţiativa reclădirii Chişinăului? S'ar îndeplini un măreţ semn al închinării tuturor în faţa suferinţelor din Basarabia şi mai ales ca un impunător monument ridicat soldaţilor căzuţi la înlăturarea unui pericol ameninţător pentru întreaga ţară şi întregul popor.

— Continuare în pagina 2-a —

FAPT DIVERS

de **Ion Colan**

Pe vremea răposatului Front al unei Renaşteri funebre, cum îl durea pe vreo Excelenţă capul, după cine ştie ce chef, ziarele şi anunţau, cu caractere Blok, durerea de cap a vizirului, spre marea înduioşare a ţării.

Astăzi, cumplit încordaţi în efortul pentru reîntregire, protestatar însemnăm sub titlul de mai sus — în opoziţie cu ce a fost — că toţi funcţionarii şi lucrătorii unei intreprinderi din Braşov (RIMB) şi-au dat salariul pe o zi — **Lei 64.577** *pentru familiile eroilor căzuţi în luptele de refacere a ţării.*

Un fapt divers?

O datorie împlinită?

Se poate. In ziua când numărul acestor **fapte diverse** *va fi foarte mare şi fiecare va fi conştient de datoria pe care o are de împlinit faţă de urmaşii celor morţi pentru reîntregire, atunci ţara asta însemnează că e cu adevărat reîntregită. Că n'ar strica să mai vorbim, din când în când, şi de-o* **reîntregire morală**, *singura temelie a celeilalte.*

Iată, un lucrător al intreprinderilor de mai sus, refugiat din Şimleul Silvaniei, om căsătorit, ale cărui aspre necazuri numai sufletul lui le va fi ştiind, când a auzit că e vorba de orfanii celor căzuţi, a vârît mâna în năcăjitul său buzunar şi a scos 1.500 de lei, adăugând cu vorbă blajină, dar cu încruntări de vifor în ochi:

— Continuare în pag. 3 —

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIEI"

BARTOLOMEU BAIULESCU

— Un vechiu economist al Ardealului —

III

de **PETRU SUCIU**

Din *„comitatul Albei inferioare"* dă situaţia oraşului *Alba Iulia.* La 1883 avea 8900 locuitori, dintre care români erau 3120; comercianţi români erau 20 la 1848, pentru ca la 1883 să fie numai 2. Meseriaşi străini la 1848 erau 112, iar români 76; la 1883 străini erau 174, iar români 63.

Din *„comitatul Hunedoarei"* ni se dau date din oraşul *Orăştie.* Meseriaşi străini în 1848 erau 194, iar români numai 39; în 1883 străini 389, iar români 108. Informatorul (Dr. Tincu) dă următoarele relaţiuni: „In genere, starea poporului putem zice, că în Orăştie e mai bună decât în 1848, decăzut tare, fiindcă n'au învăţat nimic: şi azi avem meşterii buni, care nu ştiu scrie".

In *„Mureşiu Oşorheiu"* (Târgul Mureş de azi), în 1883 erau: 62 maeştri români, 85 calfe şi 56 învăţăcei.

In *Sibiu* erau la 1883, 152 maeştri, calfe şi învăţăcei români.

In *Săliştе* erau 97.

In tabela D dă date despre „numărul comercianţilor şi feluriţilor meseriaşi români din Transilvania, formaţi dela 1848 până la 1883 în comitate". Nu are date decât din 6 judeţe. Le dăm numai pe acelea.

Judeţul	Români	străini
Braşov	221	6397
Făgăraş	1268	2060
Trei-Scaune	155	1873
Sibiu	229	4156
Mureş-Turda	32	2551
Cluj	883	—

In tabela E dă datele cu privire la comercianţii şi meseriaşii din cele 28 oraşe ale Transilvaniei; sunt complecte datele privitoare la comercianţii şi meseriaşii străini; cu privire la Români nu are datele decât din 5 oraşe: *Braşovul* cu 86 comercianţi români faţă de 991 străini; cu 241 meseriaşi români, faţă cu 5406 străini; *Sibiul* cu 8 comercianţi români, faţă cu 333 străini; cu 162 meseriaşi români, faţă cu 3823 străini; 28 oraşe din Transilvania aveau 209.707 locuitori, dintre care 38.096 erau comercianţi şi meseriaşi străini. Nu ni se pot da datele privitoare la situaţia Românilor, fiindcă în raportul Camerei comerciale din Braşov nu se află.

Dar şi din puţinele date ce le are

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INSTANTANEE

Ochi albaştri

Era o credinţă răspândită că omul cu ochi albaştri, senini şi frumoşi, e om bun. Madonele celor mai mulţi pictori sunt blonde, cu ochii ca cerul. Poate de aceea şi deducţia că ochii albaştri trebue să fie buni, pentrucă cerul le-a împrumutat culoarea sa. Fetele dela 14 până la 18 ani n'u visau odată altceva decât un Făt-Frumos cu ochi ca peruzeaua. Un Făt Frumos şi-o colibă singuratică. Poate mai visează unele şi azi, însă majoritatea au abandonat visul, trecând mai repede la realitate, iar Făt-Frumosul în realitate nu se prezintă totdeauna blond.

Despre colibă nici nu mai vorbim. Acum e la modă palatul. Cei care au contribuit însă la ridicarea unui piedestal atât de înalt ochilor albaştri, au fost poeţii tuturor neamurilor. Aleasa poetului, şi la noi Românii, de-a vrut de n'a vrut, trebuia să fie blondă şi cu ochi albaştri, ca să rimeze cu aştri şi sihaştri etc., căci ochii negri, din nefericire, n'au rimă în vocabularul nostru. Astfel poetul era nevoit sau să rămână rece în faţa ochilor de altă culoare, sau să-i coloreze el în scris

O mică decepţie vor avea însă ei, ca şi pictorii cu madone şi îngeri blonzi, când vor afla, că tocmai ochii de cicoare au putut ascunde sufletele cele mai crude. Ochii, oglinda sufletului? Şi vorba aceasta frumoasă trebue să cadă.

Işi vor fi aducând poate unii aminte de frumoasa şi cruda doamnă Steinhall, care împreună cu amantul şi-a ucis pe mama şi soţul ei. Femeia aceasta avea ochii de o rară claritate şi frumuseţe. Ochi îngereşti avea, atât de visători şi buni, că însuşi paznicul închisorii a fost fermecat de aceşti ochi şi-a crezut morţiş în nevinovăţia ei.

O statistică alcătuită de-un criminalog străin arată că trei părţi dintre vestiţii asasini au avut ochi albaştri. Tot asemenea călăii, cu câteva excepţii numai. Aceştia din urmă sunt recrutaţi, de obicei, din foste calfe de măcelari. Priviţi pe aceşti oameni, feciori care mână vitele la abator şi veţi vedea la cei mai mulţi dintre ei ochi curaţi albaştri, ochi cruzi. In mijlocul acestor ochi pupila nu-i rotundă; ea formează o mică dungă neagră, verticală, aşa cum poţi vedea în ochii pisicii, când îi deschide la lumină tare.

Ecat. Pitiş

ROMÂNE!
Subscrie la
Imprumutul Reîntregirii ROMÂNIEI
In hotarele ei etnice şi istorice!

«Mult e dulce...»

„Cerşetorul"

de **A. P. Bănuţ**

Cine, când şi pe unde l-o fi trecut graniţa în ospitaliera noastră Ţară Românească pe destrăbălatul contrabandist? Să-l fi întrodus notoria deşteptăciune a cutărui *Iţic Şloimescu*, din faimoasa pleiadă a îndrumătorilor noştri politico-literari, respectiv marilor gazetari autodidacţi dela răposatul „Adivor"? Sau l-a creiat fără de voie vr'un păcătos de Român autentic, a cărui limbă îngroşată de paralizia generală nu mai era în stare să pronunţe, cu destulă uşurinţă, vocala *i* după *e*?

Numai Cel de sus ne-ar şti spune cu certitudine numele ilustrului creator de substantive diformate, locul şi data schimonoselii sale liquistice.

Cum se explică însă fenomenul întristător, că o neghiobie simplistă şi lipsită de logică, a găsit în timp aşa de scurt puzderie de imitatori, încât expresia stâlcită şi care sfida bunul simţ, s'a înstăpânit definitiv în scrisul nostru, scoţând din circulaţie pentru totdeauna cuvântul neaoş românesc?

Căci stupidul *„cerşetor"* e un substantiv inexistent în limba românească, el fiind construit sau de un analfabet străin de neamul şi graiul nostru, sau de un măgar naţional autohton, a căror falsificare s'a impus însă aşa de repede tuturor Românilor, deştepţi sau proşti, încât împotriva legii gramaticale, netrebnicul de „cerşetor" s'a încetăţenit în toată regula, devenind substantivul curent întrebuinţat în scrisul elevilor, profesorilor, gazetarilor, scriitorilor şi Academicienilor. Incotro te-ai întoarce azi în ţara noastră trunchiată şi sărăcită, dai cu ochii, la propriu şi la figurat, numai de... *„cerşetori"*.

Să ne lămurim însă, căci după titlul articolaşului meu, am impresia că majoritatea cetitorilor nu ştiu încă, despre ce vreau să le vorbesc.

Iată dar, ce am de gând să demonstrez, acelora, în mintea cărora stăruie încă dreapta judecată:

Toate substantivele formate din verbe de conjugarea a 4-a şi care în penultima lor silabă cuprinde vocala *e*, iar în ultima pe *i* (de ex.: *a vesti*) absolut toate îşi păstrează în penultima lor silabă pe *i*, în afară de nefericitul substantiv derivând din verbul *„a cerşi"*, căruia capriciul, neştiinţa sau inconştienţa unui obtuz înnoitor de limbă i-a preschimbat, cu dela sine autoritate, sonul *i* în *e*.

Vă rog, notaţi-vă: a prevesti, dă prevestitor; a descoperi—descoperitor; a împleti—împletitor; a înveseli—înveselitor; a pedepsi—pedepsitor; a povesti—povestitor; a dovedi—doveditor; a cuceri—cuceritor; a ameţi—ameţitor; a vesti—vestitor; a pieri—pieritor; a peţi—peţitor; a greşi—greşitor; a servi—servitor, — numai din nefericita expresie „a cerşi", a ieşit pe cale anormală, printr'un fel de „sectio cesarea", desfiguratul plod, botezat jidoveşte: *„cerşetor"*.

Intrebaţi-vă: cine o fi fost scribul de jalnică amintire, care şi-a permis această tâmpită sfidare a regulii gramaticale în de-obşte acceptată?

Şi cum s'a făcut, că toată „intelectualitatea" românească, indiferent de vastele-i cunoştinţe de gramatică, sintaxă şi logică, a acceptat unanim, cu absolută lipsă de discernământ, o expresie atât de şuchiată?

Oare ce-aţi zice dacă într'o bună zi ne-am pomeni cu alţi bravi înnoitori de limbă românească, scriind despre: marele nostru *povestetor* Creangă; despre nescaiva *petetori*, pretinşi bogaţi şi dovediţi apoi, nişte bieţi *peretori* de foame; sau ne-ar cita versuri din *„Vestetorii* Primăverii", de Alecsandri; ori ne-ar produce actele *dovedetoare* ale inculpatului; sau că, nişte *servetori* hoţi, prinşi asupra faptului, s'au aruncat dela *ametetoarea* înălţime a etajului al cincilea?

In definitiv, oricare alt *Şloimulescu* ar putea-o face cu acelaşi drept, cu care coreligionarul său ni-a impus odinioară pe *„cerşetorul"* D-sale pe care l-am primit cu o condamnabilă indiferenţă, lipsită şi de logică, şi de bun simţ, întroducându-l cu toţii în casa primitoare a presei şi literaturii noastre naţionale, unde s'a aşezat definitiv, devenind deacuma un bun *„neperetor"* al culturii noastre naţionale.

Uite aşa se face, domnilor scriitori şi gazetari: „creşterea limbii româneşti şi-a Patriei cinstire!"

———

Moara

Moara, ca o toacă mare
Bate fără-a osteni,
Aur strâns de pe hotare
Se trudeşte-al fărimii.

Văd în gând cum se strecoară
In grămadă praful fin
Printre pietrele de moară
Şi mă 'ndeamnă ca să ţin

Mânile, să curgă 'n ele
Pulberea ce poartă harul,
Bogăţia ţării mele,
Ce-o adună 'n saci morarul.

— E 'n amiazi şi stau culcată
Pe-o velinţă de mohor;
Bolta arde 'nvăpăiată
Ca un uriaş cuptor,

Şi cum florile 'n câmpie
Fata 'n arşiţă şi-o scaldă
Răspândesc — îmi pare mie —
Un miros de pâne caldă.

Ecat. Pitiş

Pufuri de păpădie

Continuare din pagina 1-a

După cum o stradă principală din Budapesta a fost înfrumseţată prin măreţe clădiri, făcute fiecare în parte de provinciile ori judeţele locuite de neamuri străine împilate, tot aşa s'ar putea ridica pe urmele ruinelor lăsate de duşman, de fiecare judeţ în parte, ori de asociaţiuni de judeţe, câte o clădire mai impunătoare.

Ar însemna un exemplu de real şi înalt patriotism, de frăţie în nenorocire; ar fi şi folosirea unui capital rentabil.

S'ar putea îmbina arhitectural încăperi administrative, cu altele de raport.

S'ar mai înfăptui prin aceasta încă ceva. Chişinăul aşa cum era, cu cetăţuile oblonite ale cvartolurilor, prea ar aduce aminte, dacă s'ar reconstrui la fel, de suferinţele şi ameninţările venite din spre Răsărit.

Prin vrăstare arhitecturală a clădirilor, după adaptarea variantelor din celelalte ţinuturi, s'ar stabili o legătură mai strânsă între Basarabia şi restul provinciilor.

Sunt vorbe 'n vânt? Se poate.

S'ar putea să aibă însă şi soarta unora dintre pufurile de păpădie, căzute pe pământ bun, mai ales că sunt date vântului prin „Gazeta Transilvaniei", care nu numai după nume, cât după vechime, poate purta noroc.

— — —

Cărţi şi reviste

Prof. I Simionescu: **„Tinere cunoaşte-ţi Neamul".**

Volumul D-lui Prof. I. Simionescu, Preşedintele Academiei Române, vine să complecteze în mod fericit lucrarea sa anterioară, întitulată „Tinere cunoaşte-ţi Ţara".

Noul volum, „Tinere, cunoaşte-ţi Neamul", este o expunere obiectivă a aşezărilor şi însuşirilor poporului, făcută cu drag şi cu căldură, aşa cum orice bun Român ar trebui, azi mai mult ca oricând, să privească problemele şi valorile Neamului.

E o caldă susţinere a ideii că se găsesc în poporul nostru destule virtuţi şi calităţi, pentru a face obiectul unei preţuiri egale cu aceea care se dă de unii Români, dintr'un bolnăvicios snobism, numai virtuţilor şi calităţilor altor neamuri. Şi în fapt, reese, citind volumul, că noi, Românii, nu ne cunoaştem îndeajuns valoarea şi puterile de creaţie. De aceea nici n'am învăţat să le preţuim şi să le iubim cum trebue.

Expunerea este simplă, curată, sfătoasă, caldă, ca o împărtăşire de gânduri şi de simţăminte între vechi prieteni, între Român şi Român.

E o minunată şezătoare de românism.

Dr. D. Ch.

---

la îndemână, autorul trage concluzii extrem de dureroase pentru noi.

Din toate datele ce le-am comunicat până aici, spune autorul, se poate convinge orişicine că starea poporului nostru în Transilvania, este cu mult mai tristă, decât cum suntem aplicaţi a o preţui, chiar mai tristă ca înainte de anul 1848, când era Românul robotar, dară nu putea ajunge proletar. „De aceea trebue să îndemnăm poporul să îmbrăţişeze fiii lui manufacturile, meseriile sau industria, căci spre acest scop nu trebue nici capitaluri, nici nu întâmpină vreo pedecă neînvinsă". In partea a treia a lucrării autorul încearcă să arate „în scurte cuvinte" mijloacele prin care s'ar putea promova „cu mai mult spor" meseriile şi industria între Români.

Recomandă *sistemul protector*, adecă protejarea industriei mici faţă cu industria mare. Prin acest sistem s'a întărit şi ridicat industria la Francezi, Germani şi Belgieni. Românii trebue să protejeze „manufacturele româneşti". Acest sistem, constată autorul, nu numai că nu este folosit de Români, ci chiar respins. „In loc să protejeze pe meseriaşul român. aleargă la cel străin".

Vina este în mare parte a „inteligenţii române". Aduce ca exemplu „inteligenţa germană şi franceză", care a studiat starea industriei pe baze de date statistice şi a publicat „scrieri" în care a arătat „mijloacele". Citează pe economistul german Lt. G. Schmoller, care arată că două oraşe de pe Rin (Barmen şi Ebenfeld) au ajuns ca prin sistemul protector să-şi sporească numărul meseriaşilor, în curs de 40 ani, dela 173.000 la 260.000. In felul acesta a scăpat de industria franceză.

„Şi noi nu trebue să lăsăm pe român ca să fie tributarul străinilor". „Trebue să propagăm în masa poporului nostru principiul sistemului protector; trebue să creăm în toate cercurile şi comitatele ţării, în toate oraşele, Asociaţiuni cu scop ca să îndemne pe ţaranii romani să îmbrăţişeze meseriile şi să scape de robia străinilor; trebue să înfiinţăm şcoli şi ateliere pentru meserii, trebue să creăm sodali şi meseriaşi perfecţi, pentru ca manufacturele române să se poată compara cu cele străine."

Pentru ca măeştrii români să poată lupta contra industriei mari, contra fabricilor, recomandă sistemul *„colectiv"*. Să lucre câţi sunt de o specialitate într'un loc, într'un atelier.

Face, la urmă, apel către preoţii, învăţătorii comunali, să propage în masa poporului mijloacele de înaintare pentru ca să-l scape dela peire. Să îndemne pe Români „să întreprindă şi ei tot ce e onest şi cea ce văd că întreprind străinii printre ei, fie meserie, fie specula, fie comerţ."

Constatările părintelui Baiulescu sunt dureroase.

Sfaturile ce le dă sunt pline de înţelepciune şi de dragoste de neam.

Dacă s'ar întoarce între noi, acum, după 60 ani, şi ne-ar întreba ce am făcut pentru meseriaşii romani, ar trebui să plecăm ruşinaţi ochii în jos şi să spunem că am făcut foarte puţin. Nu am aplicat sistemul protector, recomandat cu atâta căldură de dânsul. Nu l-a aplicat nici societatea românească. Nu l-a aplicat nici statul românesc dela Unire încoace. In loc să protejăm pe meseriaşul român, alergăm şi acum, ca şi pe la 1883, la cel străin. In loc să ne dăm copiii la meserii, umplem cu ei liceele ca să-i facem domni cu salar dela Stat. Tributari am fost la străini, tributari suntem şi acum. Câte nu s'ar fi putut face în aceşti 22 ani de domnie românească? Am fost conştienţi ca societate şi absenţi ca stat.

Vremurile grele prin care trecem vor trebui să ne trezească. Ele ne arată relele de care suferim în organismul vieţii noastre social economice. Slăbiciunile se văd tare şi se simt în vremuri de primejdie.

Glasul părintelui Baiulescu, venit de dincolo de mormânt, să-l ascultăm.

Sfaturile lui să le urmăm. Sunt şi acum tot aşa de actuale, ca şi prin anii 1883.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pagini bănăţene

Drepturile noastre

de Prof. **N. Baboie**

Pământul scăldat de Timiş şi Caraş, Bârzava şi Begheiu *ne apare în lumina mărturiilor istorice, din primul moment, ca pământ românesc.* Toate sforţările unor istorici străini de a ne deslipi de acest pământ, şi apoi a ne aduce din nou aici în secolul al XIII-lea sau al XIV-lea, *s'au lovit şi spulberat de argumentele bogatului arsenal al istoricilor şi filologilor noştri.*

E adevărat că în evul mediu izvoarele privitoare la Români sunt puţine. Dar cronicarii, şi aşa atât de sgârciţi în scrisul lor, naiv şi prea puţin controlat, se ocupau mai ales de evenimentele răsunătoare ale vremii: năvăliri barbare, războaie, omoruri, jafuri, molime etc., iar nu de popoare paşnice, cum eram noi, care ne vedeam de munca noastră zilnică, de turmele noastre bogate şi de ogoarele mănoase, de care nu ne-am despărţit niciodată.

Prin secolul al VI-lea au apărut în Banat Slavii, venind din stepele Rusiei de azi, care au împânzit, cu triburile lor răzleţe, ţinutul dintre Carpaţi şi Balcani. Nouii descălecători ai ţinuturilor noastre s'au contopit ca masa românească, lăsând urme bogate în toate domeniile vieţii noastre. Toponimia, ca în toate ţinuturile româneşti, este şi în Banat slavo-română. Acest fapt nu-l contestă nimeni. Dar a afirma că elementul slav s'a menţinut în Banat într'o continuitate istorică neîntreruptă din secoul al VI-lea până'n zilele noastre, şi a *considera acest loc de popas vremelnic, ca o aşezare perpetuă, cu toate consecinţele ce decurg din acest fapt, este prea temerar.*

Cine nu vede *neseriozitatea afirmaţiilor de acest fel şi confuzia voită ce se face* de istoricii sârbi, când pe aceşti descălecători, pornind din locurile lor de baştină, îi numeşte *Slavi*, apropiindu-se de Dunăre îi transformă în *Jugo-Slavi*, numire ce s'a inventat de abia la sfârşitul secolului al XIX-lea, ca ajunşi în Banat să devină *Sârbi* sadea, şi acestea toate la începutul evului mediu.

De altcum, numărul mic al „Sârbilor" aşezaţi aici îl recunosc şi istoricii lor, între alţii însuşi Ivan Radonici, care se vede nevoit să întărească, din timp în timp, problematicul element sârb din Banat, cu imigrări continue din Balcani.

Cât priveşte secolul al XIII-lea, când s'ar fi întors Românii din Balcani, ca oaspeţi sau, dacă vreţi, ca „venetici", cum susţin unii istorici străini, aceasta este într'adevăr *vremea colonizărilor, dar nu a Românilor, ci a Ungurilor,* după cum ne documentează cu competinţa sa recunoscută D-l Silviu Dragomir în studiul său „Vechimea elementului românesc şi colonizările străine în Banat".

In acest timp, Românii din Sud-Estul Banatului aveau *organizaţii politice proprii, aşa numitele „districte valahe", cu privilegii recunoscute* de regi, graţie cărora s'au putut menţine departe de sistemul feudal al nobilimii şi n'au ajuns în stare de iobăgie.

In vremea regilor din familia de Anjou, în secolul al XIV-lea, s'a început pătrunderea nobilimii maghiare în Banat, în urma donaţiunilor de pământ ale acestor regi. *Numărul acestei nobilimi era foarte redus.* Inşişi istoricii lor recunosc „că până la dominaţia turcească două popoare locuesc în Banat: sus, cei care deţin rolul conducător, nobilimea; jos, stratul larg al iobăgimii, poporul român".

Dar D-l S. Dragomir ne dă două dovezi mai palpabile despre *numărul covârşitor al Românilor* din Banat, în secolul al XIV-lea, tocmai din epoca aşa zisei noastre imigrări. E o listă de dijme, făcută din ordinul papei, din care rezultă că în acest timp era în Banat un număr extrem de redus de parohii şi de credincioşi catolici. Iar al doilea document e o conscripţie a satelor obligate să dea muncitori la fortificarea Orşovei, între care figurează sate româneşti ca: *Vişag, Hodoş, Lugoj* etc.

Numele Banilor Severinului din această vreme ne arată originea lor română: *Laurenţiu, Luca, Pavel, Timoteiu, Micud, Macu* etc. Intr'o jalbă din anul 1369, Românii se plâng că ei trebue să plătească cheltuielile cu aprovizionarea oştirii regelui în războiul avut cu Vlaicu Vodă. Iar regele Ladislau V întăreşte în anul 1437 privilegiile acestora în districtele: *Lugoj, Sebeş, Mehadia, Almaş, Caraşova, Comiat şi Ilidia,* pentru serviciile aduse de Români la apărarea vadurilor Dunării.

Din secolul al XVI-lea până la începutul celui de al XVIII-lea, Banatul a fost sub stăpânire turcească. După alungarea Turcilor de Habsburgi, *colonizări masive de Şvabi, Unguri şi Sârbi* s'au făcut în ţinutul Banatului de apus.

Puternic răzimat aici pe drepturile sale istorice, pe care nu le poate nici răstălmăci, nici răsturna nimeni, oricât s'ar strădui, stă numai poporul român. Aceste drepturi nu sunt însă singurele temeiuri ale stăpânirii sale pe pământul scump al Banatului.

———

BRAŞOVUL DE ALTĂDATĂ

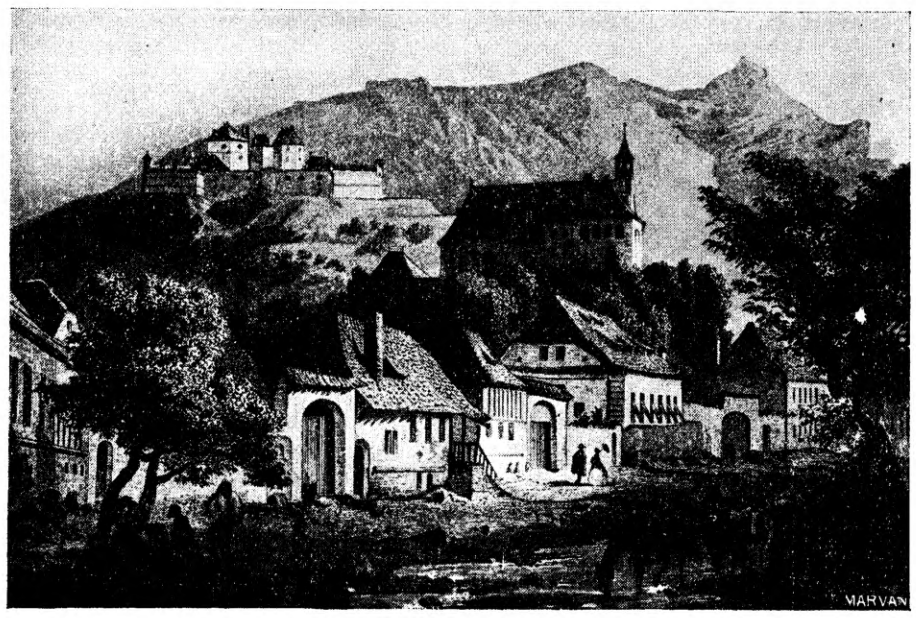

Braşovul-Vechiu, Str. de Mijloc (la începutul v. al XIX-lea)

„Minoritatea Maghiară"

de **I. Bozdog**

Este vorba de revista, ce apare sub acest titlu, în ţara noastră, ca organ de politică naţională a minorităţii maghiare în *Lugoş* (sic!) anul XX, numărul din 16 August 1941.

E revoltător cum această revistă ungurească poate sfida şi în anul al 23-lea după unire şi după o apariţie de 20 ani mândria noastră românească.

Pe copertă, cu litere grase, numele oraşului Lugoj, scris în ungureşte! Uu rând mai jos, dând numărul şi locul de înregistrare al revistei, scrie cu litere mici: Lugoj.

Conţinutul? Am cetit şi am recetit articolele şi instinctiv am controlat în repetate rânduri coperta: cetesc oare dintr'o revistă apărută la Budapesta sau dintr'una trecută în prealabil şi pe sub ochi româneşti.

Discutând drepturile minorităţilor din Croaţia, vorbeşte cu ironie de drepturile minorităţii italiene disparente din Dalmaţia de pe vremuri, asigurate de către puternicii aliaţi ai lor de atunci, contra prevederilor tuturor tratatelor privitoare la minorităţi. Aducând ca exemplu şi § 4 al tratatului din Viena, care nu cunoaşte privilegii pentru optanţi, ci îi obligă de a părăsi ţara în curs de un an, şi-şi exprimă cu o adorabilă candoare nedumerirea, că nu crede, ca şi Italienii să asigure aceleaşi drepturi Croaţilor rămaşi la ei, pe care şi le-au asigurat pe vremuri lor.

In articolul „Sârbii, Croaţii şi Musulmani, în Bosnia şi Herţegovina" insistă asupra neînţelegerilor dintre aceste trei minorităţi, care se urăsc şi, deci, nu vor fi capabile să alcătuiască un stat trainic nici în actuala formaţie. Fiindcă nu o poate spune făţiş, o ia cam pe ocolite şi arată, că singur sub stăpânirea Austro-Ungară au fost mulţumite şi fericite minorităţile acestea cu adevărat! (Va înţelege oare Europa condiţia sine qua a păcii de mâne?)

In articolul „Situaţia învăţământului în limba noastră maternă în judeţul *Timiş-Torontal* (de când există şi se poate tolera şi această denumire?) examinează o problemă de mare importanţă şi nu se sfieşte să scrie: „azi încă mai obosim să asigurăm instrucţia în limba maternă dar numai cu preţul unor sacrificii ce întrec orice fantezie omenească o mai putem asigura, într'o măsură mică." Vom fi însă învinşi. Statul Român este rău voitor al învăţământului minoritar unguresc din Timiş-Torontal şi un părtinitor nedrept al celui german. Ajunge la concluzii alarmante, arătând că abia la 333 copii unguri le revine un învăţător, în vreme ce Nemţilor le revine la 40 de copii. Nu spune însă, că Ungurii în acest judeţ sunt atât de resfiraţi, încât nu pot aduna numărul necesar de elevi pentru o şcoală primară, iar până mai ieri Şvabii, pe care-i invidiază acum, erau înglobaţi în numărul Ungurilor. Face prevestiri sinistre că în câţiva ani vor fi 500 copii pentru un învăţător şi apoi vor rămânea fără nici un învăţător. Face apel la *totalitatea ungurească*, să salveze prin sacrificii şcoala confesională ungurească din Banat.

Alt articol, tot aşa de îndrăzneţ, este cel privitor la recensământul *generaţiei a doua*, arătând că faţă de 383 titraţi din 936 azi în 1941 abia mai au 403, deşi au plecat în Ungaria în toamnă 127 titraţi.

Mai au totuşi în judeţele rămase: 171 preoţi, 26 profesori, 52 avocaţi, 29 medici, 26 farmacişti, 21 ingineri *toţi sub 40 ani*, adică plasaţi sub regimurile româneşti. Câţi sunt oare peste această vârstă? Care este raportul între titraţii români din Ardealul superior la un milion şi jumătate de Români, *sub şi peste 40 de ani?*

Revista este redactată de doi foşti deputaţi în parlamentul român. Fostul secretar al partidului maghiar *Dl. Viller* ne este cunoscut din câteva interpelări făcute cu multă rea credinţă. Aşa a fost cea privitoare la recensământul din 1930, când a acuzat Statul Român, că ai micşorat numărul Ungurilor prin separarea grupului etnic evreesc, şvăbesc, armenesc şi cel al rusnecilor maghiarizaţi, care de buna lor voie se declarară de altă naţionalitate. Atunci, i-a dovedit semnatarul acestor rânduri, cu buletine de recensământ originale — pe care le ţinem şi astăzi la dispoziţia oricui doreşte — că *învăţătorii de Stat unguri* au falsificat numele, religia şi naţionalitatea *a sute de Români*, pe care i-au trecut între Unguri.

Am mai văzut întâmplător şi numărul 2/1941 al aceleaşi reviste, în care vorbind de spiritul ardelean, spune că Ardealul: *„E pars pro toto,* parte ungurească din întregul unguresc, dar nevopsit, neîmbrobodit, izvor de noui culori şi noui valori".

In acelaşi număr al revistei se se spune şi această infamie: *„Azi când în Ardealul de sud şi Banat abia se mai poate găsi carte maghiară"*, şi noi o tolerăm, în timp ce librăriile şi bibliotecile publice ungureşti gem de toate produsele culturii lor. Poate lipsesc „Dicsö Baba", „Az oláhok vérnyomában a Fekete Tengerig" — Pe urmele sângeroase ale Valahilor până la Marea Neagră — şi alte opere de propagandă apărute recent? pe care le vom refera noi.

Când pot să scrie atât de fără jenă, să nu se mire nimeni că Toth Sándor în „Robia de 20 ani a Ardealului" reproduce 17 articole apărute în presa minoritară dela noi şi le prezintă drept acte de curaj civic unguresc.

Mi-au căzut acum în mână şi *„Scrisorile din Ardeal"* ale altui fost deputat, evreul Hegedüs Nándor, apărute în Oradia, în Martie 1941, care îl face şi pe Gh. Şincai şi pe Moţi Săcui desnaţionalizaţi, care au luptat pentru drepturile Românilor.

Credem că această agitaţie *a Ungurilor din România* trebue să înceteze.

FAPT DIVERS

Continuare din pag. 1

„Când va fi să fie, nu bani, ci vieaţa mi-o dau ca să-mi scap părinţii şi fraţii!

Aşa a grăit Baidoc Todor.

Iară Baidoc n'a buchisit la şcoli înalte şi n'ar şti să-ţi spună multe despre „continuitatea Românilor în Dacia".

El una ştie: Acolo s'a pomenit, el şi toţi ai lui. Acolo îi sunt mormintele. Teoriile istorice le lasă pe seama domnilor. Dacă îşi dă vieaţa, nu de dragul teoriilor o face. In sufletul lui de om cinstit stăruie realitatea pământului pe care s'a ştiut stăpân neam de neamul lui. Dacă vecinul încearcă să-şi înfigă plugul în **al lui,** *ochii îi scapără lumini de trăsnet.*

Aşa, Baidoc Todor, e bine cum judeci tu, cum faci tu. Fapta ta şi a tuturor celor ce a adunat suma da 64.577 pentru urmaşii desrobitorilor dela Răsărit, o trec aici, numai ca un fapt divers.

Dar e mai mult decât atât.

Iară »când va fi să fie«, tare aşi vrea să fim într'un ploton, ca amândoi să îngenunchem în faţa mormintelor satului tău, chiar dacă alăturea s'ar deschide alte morminte, pe seama celor doi închinători, înfrăţiţi în rugăciune.

Poate se va mai găsi un Baidoc, care să dea din sărăcia lui 1500 de lei, pentru familiile celor rămaşi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Capul Sf. Ioan Botezătorul

de **A. Radu**

Vremea noastră este cea a eroilor naţionali şi a martirilor creştini. Ba ne este dat să vedem cum în aceeaşi fiinţă se contopeşte eroul şi martirul. De aceea pomenirea decapitării Sf. I. Botezătorul, în aceste vremuri, va fi mai simţită de sufletele noastre.

Elogiul profetului Ioan, cel cu glas de tunet, care a venit să sguduie o societate încremenită în forme şi prejudecăţi, l-a făcut însuşi Mântuitorul, când a spus că a fost „mai mult decât prooroc“ şi că „între cei născuţi din femei nici unul nu este mai mare decât I. Botezătorul“. Ioan „n'a fost o trestie care se clatină de vânt“ şi nici un „om îmbrăcat în vesminte noi, petrecând în desfătări“. Deci el a fost neînduplecat cu alţii şi sever cu el însuşi. Numai simplitate, austeritate şi severitate, virtuţi ce i-au dat un mare ascendent moral în ochii contimporanilor.

Pentrucă Ioan a spus păcatului păcat, chiar şi când el era făptuit de un Irod şi o Irodiadă. Şi a fost aruncat în închisoarea Maherus. Decapitarea lui s'a făcut în urma unui „banchet“, atunci când Irod Antipa era turmentat de băutură şi pasiuni şi, deci, „îşi pierduse capul“. Iată ce pregăteşte un chef şi mai ales, iată unde duce pe om — fie el şi încoronat — pasiunea pentru „femeia fatală“. Femeia ştie când şi cum să speculeze „slăbiciunea“ împăratului. Ea alege momentul potrivit, când Irod îi promite: „Cere dela mine orice voieşti şi îţi voi da“. Şi încă Irod s'a jurat că-i dă „până la jumătate din împărăţia lui:“. Aşa se vând cele mai mari lucruri, şi se închee cele mai urîte transacţii. Salomeea, sfătuită de Irodiada, cere pe tipsie capul lui I. Botezătorul. Intre o jumătate de împărăţie şi capul unui sfânt, ea alege pe acesta din urmă. Se mărturiseşte astfel, indirect, valoarea unui sfânt. Cererea aceasta neaşteptată a surprins mult pe Irod, dar prea târziu, căci pasiunea şi promisiunea îl pornise pe drumul fatal. Şi îndată capul sf. Ioan, aşezat pe tipsie, îi fu adus, ca „trofeu“ al pasiunii lui oarbe. Capul însângerat al sfântului l-a sguduit pe Irod, pe când desfrânata şi incestuoasa Irodiadă îşi va fi continuat jocul ei macabru, batjocorind capul celui care o certase pentru nelegiuirea ei, aşa cum altădată ambiţioasa şi răsbunătoarea Fulvia, a înţepat cu ace limba lui Cicero, pentrucă îi înfierase în public urîta ei purtare. Aşa s'a consumat tragica decapitare a sf. Ioan.

Şi cum, în fond, istoria se repetă, drama sf. Ioan o întâlnim, sub altă formă, de atâtea ori în desfăşurarea istoriei omeneşti. Irozii, la braţ cu Irodiadele, mereu au fost activi şi au vărsat sânge drept şi nevinovat.

„Alte măşti, aceiaşi oameni“. Mereu Irod a cerut capul celui drept, pe tipsie. Este adevărat, că uneori în istorie s'a mai cerut şi „capul lui Moţoc“, dar totuşi, de mai multe ori vedem pe Irod, că cere jertfirea sf. Ioan. Irod cel modern, Stalin, deşi nu-i îmbrăcat în purpură, ci în strae de „tovarăş“, nu-i mai puţin crud, ba dimpotrivă, cruzimea lui a întrecut orice imaginaţie; e metodică şi în stil mare. „Dracul roşu“ execută cu sânge rece, pe prieteni ca şi pe adversari. El nu se mai încurcă cu tipsii, şi asta nu de teamă că s'ar înfiora, ci pentru simplul motiv, că în toată Rusia nu s'ar fi găsit atâtea tipsii, câte capete s'au tăiat din porunca lui.

Când lui Mihai Viteazul i s'a adus capul lui A. Bathori, a fost foarte profund impresionat — gândindu-se, probabil, la nestatornicia soartei omului — şi a exclamat: „O, săracul popă!“. A dispus apoi, ca să fie înmormântat cu cinste. Era atitudinea unui domn creştin, care înţelegea să cinstească pe adversarul învins. Nu tot astfel procedează „tovarăşii“. Ei, care nu mai au nimica sfânt, în cer şi pe pământ, chinuie adversarii învinşi şi dezarmaţi. Şi în sadica lor plăcere de a batjocori, când nu mai au pe cei vii, ca să se răsbune, se îndreaptă spre cadavre şi profanează mormintele, se răsbună pe cei morţi. E, aici, toată nebunia comunistă.

Dela temniţa Maherus, în care a stat sf. Ioan, gândul nostru se îndreaptă spre temniţele grele şi ocnele întunecate ale Rusiei şi Siberiei, unde atâţia eroi şi sfinţi au căzut şi putrezit, şi mai stau încă atâţia, aşteptând, să vină să-i elibereze „armia creştină“. Veacurile au trecut şi închisoarea Maherus a ajuns loc de pelerinaj pentru creştini. Şi lumea a privit pe împăratul Teodosie, cum purta pe braţele sale, pe străzile Constantinopolului, capul lui Ioan Botezătorul, ducându-l ca să-l aşeze în Evdemona, ca tezaurul cel mai mare al celei dintâi capitale creştine.

Şi anii vor trece. Crucea va birui definitiv; ultimele vestigii ale comunismului se vor şterge şi atunci lumea va vedea, pe drumurile Rusiei, purtarea în triumf a osemintelor eroilor naţionali şi ale martirilor creştini, ca pe cele mai preţioase tezaure ale neamurilor şi creştinătăţii.

Dar martirul din Maherus a spus aceste cuvinte de foc — pe care eroii şi martirii de azi ni le poruncesc: „Tot pomul ce nu face rod bun se taie şi în foc se aruncă; lopată este în mâna lui şi îşi va curăţa aria, va aduna grâul în hambar, iar pleava se va arde în foc; Cel ce are două haine să dea celui ce n'are; şi cel ce are bucate să facă asemenea!!....

Sunt, acestea, porunci naţionale şi creştine. Căci dacă patria se razimă pe oasele eroilor, iar dacă biserica se zideşte pe moaştele martirilor, apoi ele înfloresc prin jertfele de tot felul, al tuturor. Dacă nu rezidim bisericile dărâmate, atunci de ce au murit martirii, de ce îi mai cinstim, de ce ne mai numim creştini? Dacă nu refacem ce au stricat duşmanii, atunci dece au murit eroii? Pomii fără roadă, care ţin numai umbră pământului şi Bisericii, se vor tăia, iar „pleava“, fie naţională, fie creştină, va fi arsă. Ca nu cumva hainele să ni le mănânce moliile, şi banii rugina şi pe deasupra să ne blesteme eroii şi martirii şi să ne dispreţuiască streinii, în vecii vecilor.

Legiunea „ungurească“ a lui Garibaldi

de **Aurel A. Mureşianu**

Colaborarea Italiei pe frontul dela Răsărit este, fără îndoială, un eveniment care, pe lângă sensul lui practic obicinuit are şi o deosebită semnificaţie.

Nu este pentru prima oară că fiii cei mai apropiaţi ai „maicei“ noastre comune pornesc la luptă împotriva celui mai mare duşman al civilizaţiei Europei. Se împlinesc aproape nouă decenii, de când micul regat al Sardiniei, din Nordul peninsulei italice, sfăşiate încă atunci în mai multe state, a luat în 1854 parte, însufleţit de idealul libertăţii şi unirii viitoare a „Italiei“, la războiul împotriva Rusiei, condus şi organizat de curagiosul şi îndrăsneţul monarh latin Napoleon III.

Victoria comună dela Sebastopol a pregătit colaborarea franco-italiană dela 1859 şi desrobirea de sub jugul Austriei, după victoriile dela Magenta şi Solferino, a Lombardiei, apoi, la 1861, înfăptuirea marelui regat al Italiei, întregit la 1866 şi cu Veneţia, iar la 1871 cu capitala lui străbună, Roma, scoasă de sub ocrotirea puterii lumeşti a Papalităţii.

Cine nu cunoaşte rolul măreţ al eroicului condottier al timpurilor moderne, Giuseppe Garibaldi, în opera de făurire a regatului unic al Italiei, dela Alpi şi până la hotarele Siciliei? Dar cine mai ştie astăzi că între cei mai viteji colaboratori ai lui au fost şi Românii din aşa numita legiune a lui „ungurească?“

Se ştie că între popoarele care au luat parte la marea luptă dela mijlocul veacului trecut, pentru emanciparea lor politică şi eliberarea lor de sub stăpânirea imperiilor absolutistice ale Europei, au fost şi Ungurii. Şi se ştie că această luptă a eşuat mai ales din cauza că Ungurii n'au izbutit să-şi câştige alianţa Românilor şi Slavilor din imperiul habsburgic pentrucă le refuzase libertatea naţională şi dreptul de autodeterminare, pe care ei le invocase în lupta lor contra Austriei.

Totuşi Ungurii reuşiră, fie prin forţă, fie prin promisiuni deşarte de „libertate“, să obţină colaborarea unei părţi însemnate a conlocuitorilor lor de altă limbă. Nicolae Bălcescu care, plecat la marele cartier general al Ungurilor, încercase zadarnic să convingă pe Ludovic Kossuth şi ceilalţi conducători maghiari despre necesitetea absolută a renunţării lor la „supremaţia“ asupra Românilor din Transilvania, Banat şi Ungaria şi acordării acestora a deplinei lor libertăţi naţionale, ne înfăţişează, în scrisorile lui de atunci, icoana cea mai apropiată de realitate a structurii „naţiunii“ maghiare.

Iată ce scria el din Pesta, la 14 Iulie 1849 lui Ion Ghica:

„Eu nu crez să fie nici 4 milioane de Unguri adevăraţi şi aceştia nu compacţi la un loc, ci răspândiţi în mijlocul unei populaţii de patru ori mai mare şi ostilă lor. Acum au o armată, dar *în acea armată două din trei părţi sunt străini, între care la 30 mii recrutaţi între Români*“. Şi tot Bălcescu, vorbind despre succesele din primăvara anului 1849 ale armatei maghiare din Transilvania, condusă de generalul polon Iosif Bem, scrie aceluiaşi Ghica, la 2 Mai 1849:

„Ungurii pe unde merg înrolează şi revoluţionează. Astfel *armata lor acum se alcătueşte mai mult din străini*, până şi pe Saşii din Transilvania i-au înrolat. Mai deunăzi într'o luptă spun că s'a luat de oştirea împărătească cinci prizonieri, din care doi Sârbi, doi Români şi un Ungur. Intrebându-i comandantul că cum slujesc ei în oştirea ungurească împotriva fraţilor lor, ei au răspuns: „Slujim, căci Ungurii se bat pentru libertate, iar voi pentru împăratul“ (Ion Ghica, *Amintiri din pribegia după 1848*, Bucureşti, 1889, pag. 253).

Fapt este că, pe când Sudul Transilvaniei rămase aproape tot timpul în stăpâniraa armatei austriace şi a Românilor, Românii din Nordul Transilvaniei şi din regiunile săcuieşti fură înrolaţi cu forţa în armata kossuthistă.

După înfrângerea dela Şiria, Kossuth şi tovarăşii săi se refugiară, dimpreună cu o mică parte a armatei lor, în străinătate şi mai ales în Italia, unde fură primiţi la'nceput cu entuziasm, căci şi Italienii luptau atunci împotriva Austriei.

Din refugiaţii de atunci, din prizonierii austriaci din războiul dela 1859 şi din alţi voluntari se formă la 1860 şi faimoasa legiune „ungurească“ a lui Garibaldi, care luă parte la glorioasa lui campanie de cucerire şi unire a Siciliei şi Neapolului, state ce aparţinuse până atunci dinastiei Burbonilor, cu regatul lui Victor Emanuel II.

Istoriografia maghiară nu a ezitat să facă mare caz, pe lângă celelalte legiuni „ungureşti“ din Italia, şi de această legiune a lui Garibaldi, pe care însă documentele contemporane o constată a nu fi fost aproape de loc ungurească. Căci iată ce citim în scrisoarea pe care patriotul român C. A. Rosetti o adresa la 22 Octomvrie 1861, dela moşia Florica a lui Ion C. Brătianu, cunoscuţilor publicişti filoromâni Ubicini şi P. Bataillard:

„Nu mă înşel însă, când susţin că naţiunea română a fost şi este o naţiune eminamente războinică. Să o priveşti de aproape şi o vei vedea subt drapele austriace, ruse şi ungare. Românii sunt acei cari au susţinut intotdeauna şi în mod victorios luptele în care aceste steaguri s'au distins. Chiar în ultimul războiu al Austriei, peste tot unde a fost rezistenţă eroică, soldaţii erau Români. *In Sicilia aceleaşi fapte eroice ale unui pumn de oameni. Intrebaţi şi vi se va spune că erau Români acei ce luptau sub drapelul unguresc şi că acel sânge vărsat în mod aşa de nobil, încât Garibaldi îl salută cu recunoştinţă, era sângele lui chiar, sânge român.* Citiţi scrisoarea din Italia adresată „Tribunei Române“ din Iaşi şi vă veţi convinge de acest adevăr“. (I. G. Bibicescu, *Lui C. A. Rosetti, 1816 - 1916*, Bucureşti 1916, pag. 381).

Dar confirmarea acestul adevăr o găsim chiar în memoriile lui Kossuth. Vorbind despre laudele aduse de Garibaldi legiunii sale „ungureşti“, Kossuth este nevoit să recunoască că în „lista numelor“ participanţilor acestei legiuni „în cea dintâi expediţie dela Quarto-Marsala... *singurul Ungur era (colonelul) Türr.*“ (L. Kossuth, *Meine Schriften aus der Emigration*, Pressburg-Leipzig 1881, vol, II. p. 600)

Şi câte alte fapte eroice n'au îndeplinit Românii, în decursul timpurilor, despre care astăzi nu se mai ştie nimic şi care n'au servit decât la mărirea gloriei altor neamuri.

Mareşalul sovietic Budenny

(ESS). — Din anul 1903 până în 1917, subofiţerul Semion Michailovici Budenny, a instruit recruţii ţarului, ducându-i chiar Duminicile la biserică Nimic nu trăda în cavaleristul cu mustaţa marţială pe viitorul mareşal al Uniunii Sovietice. De fapt Budenny nu este un membru vechiu al partidului comunist şi n'a participat măcar la revoluţia din Octomvrie 1917. Atunci era încă plutonier în regimentul Dragonilor de coastă şi nimeni nu ştie dacă în această vreme se dăduse de partea revoluţionarilor sau rămăsese fidel ţarului. După ce armata se desfiinţă, s'a retras în satul natal de pe Don, dar nu s'a dedat unei vieţi liniştite, ci asociindu-se cu câţiva derbedei călăreţi, a început să jefuiască şi să incendieze localităţile din apropiere. După ce afacerile au început să meargă bine, numărul aderenţilor săi s'a ridicat la 50 apoi 100, 500 până ce în 1918 formau aproape un regiment.

Budenny câştiga astfel puterea, fără a reprezenta vre-o idee, ci doar datorită brutalităţii sale şi a faptului întâmplător că centrul său de operaţiuni se afla în apropierea frontului roşu, la Tariţim, unde opera în 1918 Stalin, spre a realiza războiul de partid. Atunci începu să poarte vântul peste stepă numele lui Budenny, care se puse imediat la ordinul lui Stalin. Urmând parola „Proletari, pe cai!“, atrase ca un magnet forţele din haos. In Tariţim realiză Stalin primul său front împotriva rivalului său Trotzki. Cei trei frondeuri, care l-au urmat cu tot eşecul, Voroşilov, Timoşenco şi Budenny, comandă azi, ca mareşali, pe frontul sovietic de Vest. Aceşti trei conducători militari au făcut tot posibilul, în decursul timpurilor, de a falsifica mersul războiului civil. Budenny a fost cel care a recoltat victoria împotriva armatelor lui Denikin şi Wrangel. Deosebit de remarcabilă rămâne însă cavalcada sa împotriva Poloniei, atingând în 1920, cu Stalin, aproape Lembergul. Atunci se afla Budenny în susţinerea armatei lui Tuchacewski, care opera împotriva Varşoviei, dar în loc să susţină armatele lui Tuchacewski, a căutat să jefuiască oraşul Lemberg, ceeace a dus la prăbuşirea atât de ruşinoasă a campaniei.

Se spune că „generalul călăreţ“ Budenny ar fi popular şi s'a rulat şi un film intitulat „*O zi din viaţa lui Budenny*“. Scriitorul sovietic Asseiew, a scris o epopee „*Budenny*“; Babel a adăugat la epopee nuvelele *Budenny*, iar *marşul Budenny* trebuia să fie cunoscut şi în cel mai îndepărtat colţ al Uniunii Sovietelor.

Din ziua de 12 Iulie, mareşalul Budenny are comanda generală, în întreg sectorul sud-vestic, care cuprinde Ukraina în întregime până la Marea Neagră. Numirile de Sitomir, Nikolaiew şi Kiew, cât şi luptele care se dau acum în sudul Ukrainei vor fi legate de numele său. Rămâne de văzut dacă comandanţii acestui veac se pot recruta din rândurile bandiţilor, sau că trebuie să fi trecut prin flacăra luminoasă a scopurilor nobile.

— —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pajura lacomă a soartei....

Ion Berciu
Directorul Muzeului Regional
Alba-Iulia

Este mult înţeles uman în minunatele noastre basme populare.

In miezul acestor creaţiuni fantastice stă o mare realitate: ideea veşnic actuală a biruinţei binelui, idealului şi dreptăţii asupra răului, invidiei şi silniciei.

Mintea şi imaginaţia geniului popular au dramatizat această eternă luptă, între bine şi rău, creindu-i protagonişti şi o lume întreagă de actori secundari, care, prin acţiunea şi isprăvile lor, nu cunosc hotar, nici în lumea pământeană şi nici în lumea visului.

Făt-Frumos, cavalerul fără prihană şi Ileana Cosinzeana, întruparea frumuseţii desăvârşite, sunt prototipul dreptăţii şi idealului; Smeul smeilor şi proteicile sale arătări hidoase reprezintă puterile Iadului, meştere în găsirea mijloacelor ucigaşe.

Din această luptă fără îndurare, pe pământ, în văzduh şi sub pământ, după mii şi mii de peripeţii, după mii şi mii de ispite, trădări, suferinţe şi amăgiri, năzdrăvanul Făt-Frumos iese biruitor, prin tăria sufletului şi credinţei sale.

El are un singur ţel, dela care nici o putere din lume sau din Iad nu-l îndepărtează: *liberarea Ilenii Cosinzenii din ghiara smeului spurcat.*

Nicio suferinţă nu-l opreşte din drumul său. Orice linguşire a Smeului rămâne zadarnică: el, cavalerul idealului, nu cunoaşte decât un drum: al onoarei, al dreptăţii şi al libertăţii.

Iată-l odată aruncat într'o prăpastie, în fundul lumii de dincolo, asvârlit şi trădat de „prieteni".

Numai o singură scăpare există: pajura cea neobosită, care poate să-l ridice pe aripile sale, pe celălalt tărâm al oamenilor.

Numai că pajura cere pentru aceasta multă, nemăsurat de multă provizie de drum, pe care Făt-Frumos i-o pregăteşte cu grijă.

Pornesc din fundul genunii spre înalt: „De câte ori pajura cea lacomă întorcea capul, de atâtea ori Făt-Frumos îi arunca în ciocul ei de oţel provizia cerută".

Mai este un pic până sus. Se termină toată hrana, iar pajura cea lacomă întoarce mai ameninţătoare clonţul. Făt-Frumos scoate paloşul şi taie o bucată de carne din pulpa sa şi-o aruncă în gâtlejul nesăturat al pajurei, care o înghite cu o plăcere drăcească.

Cât de mult se aseamănă întreaga poveste a lui Făt-Frumos cu soarta neamului nostru!

Am dus noi, oare, pe acest colţ de pământ românesc, altă luptă decât lupta dreaptă şi cinstită a lui Făt-Frumos, pentru apărare, dreptate, libertate şi ideal?

De câte ori în sbuciumatul nostru trecut n'am fost siliţi, pentru împlinirea şi reîmplinirea dumnezeescului nostru vis, să îndurăm cele mai amare chinuri, să ne smulgem inima şi avutul şi să le aruncăm, cu vieaţa noastră chiar, în gâtlejul lacomei pajure a soartei?

Cu gândul Ilenii Cosinzenii în suflet am biruit totdeauna.

Şi acum tot acolo să ne stea gândul!

Cronica medicală

PARACELSUS

Dr. M. Suciu-Sibianu

Toţi medicii, toţi naturaliştii, toţi oamenii de ştiinţă şi intelectualii Marelui Reich se pregătesc să serbeze anul acesta, în Septemvrie, 400 de ani dela moartea celui mai mare medic al evului mediu.

In 1493, anul când se întorcea Cristofor Columb din marea călătorie a descoperirii Americei, văzu lumina zilei fiul lui Wilhelm Bombastus von Hohenheim şi al unei mame elveţiene, în mica comună *Finsiedeln* din apropierea Munţilor Şvabici. (Germania de sus). Şi tatăl său fiind medic, cunoscu din fragedă copilărie plantele medicinale şi venea des în contact cu bolnavii părintelui său, care-şi lua de multe ori cu el băeţelul la vizitele lui medicale,

In 1502 pierzându-şi mama, micul Theofrast se mută la Vilach, în Karintia, unde tatăl său se angajă ca medic minier şi cunoscu aicia, în continuu contact cu natura înconjurătoare, şi regnul mineral. Dela Vilach nu era departe Universitatea italiană din Ferrara (numai cât ar fi Sibiul de Braşov), renumită pe acea vreme, unde şi tatăl său îşi luase licenţa în medicină, la 1480, aşa că şi fiul său ieşi la 22 de ani medic al Facultăţii de medicină din Ferrara.

In conformitate cu spiritul timpului, luând de model pe Cornelius Celsus, care în primii ani ai erei creştine scrisese o carte, rămasă celebră, *„Despre med cină"*, în care ridică imn de glorificare puterii de vindecare a naturii, îşi latiniză şi el numele, numindu-se *Paracelsus.*

Era de mult convins, că numai studiul naturii şi experienţa la patul bolnavului fac pe adevăratul medic şi, desigur, influenţat şi el de lupta revoluţionară a lui *Martin Luther*, care tocmai atunci ardea, la Wittenberg, înaintea Europei îmărmurite, bulele papale şi traducea Biblia în nemţeşte, se hotărî şi el să revoluţioneze medicina timpului său.

Cum contactul cu natura nicăiri nu este mai intim decât în pribegie, oferindu-ţi mereu noi şi noi aspecte de studiu, îşi lă lumea în cap, cum am zice azi, imediat ce în anul 1515 îşi luă diploma. Franţa, Germania, Spania, Italia, Anglia, Suedia, Rusia, Polonia, *Ardealul nostru,* Ungaria, Slovacia, fură vizitate pe rând, cu toată încetineala de pe atunci a poştalioanelor. Ba, coboară până în insulele greceşti Samos, Rhodos, Kreta şi chiar până în portul egiptean Alexandria, patria Sfântului Atanasie, oraşul cu cea mai renumită bibliotecă din acea vreme, înfiinţată încă de Alexandru cel Mare la 331 înainte de Hristos.

Se reîntoarce pe la minele de argint viu din Idria, aproape de oraşul copilăriei sale, şi capul lui luminat culegând mereu impresii nouă, a întrevăzut acţiunea minunată a *Mercuriului în Sifilis.* Nu pregeta să stea de vorbă cu toţi ţăranii şi păstorii, spre a-şi îmbogăţi cu folklorul popular cunoştinţele sale despre puterea de vindecare a plantelor medicinale. Nu neglija însă, pe unde trecea, să viziteze bolnavii, să ţină cursuri şi prelegeri, aşa că, pe nesimţite, creştea în jurul său numărul şcolarilor. Unde se oprea, pe câteva zile numai, îşi făcea timp să-şi scrie observaţiunile sale, *cuprinse în cele peste 200 de scrieri rămase dela el.* Cunoscu de vreme secretul principiului: *învăţând pe alţii, înveţi tu mai mult, căci eşti silit să-ţi sistemizezi gândurile tale, sau: medicul, prin vieaţa lui personală, vorbeşte mai mult decât prin reţetele sale.*

O rupe cu vechea tradiţie de a scrie şi vorbi latineşte şi se exprimă pentru prima oară în cercuri medicale în limba maternă germană şi astfel cercetătorii linquişti de azi îl sărbătoresc şi ei, ca fondator al limbii germane ştiinţifice.

Abia la etatea de 30 de ani, obosit de lungile lui călătorii, se stabili în Salzburg. Războiul cu ţăranii, ce isbucni în 1525, îl obligă însă să se mute şi de aci, la Freiburg, apoi la Strassburg şi, în sfârşit la Basel în Elveţia, chemat aci cu insistenţă de bogatul tipograf *Frobenius*, ce suferea de o gangrenă a piciorului. Paracelsus avea deja renumele, că poate vindeca orice, fără cuţit. Intr'adevăr, goni dela patul bolnavului pe chirurgii gata pregătiţi să taie piciorul lui Frobenius şi îl vindecă fără nicio operaţie. *(Câte boli chirurgicale şi mai ales apendicite nu s'ar vindeca şi azi fără operaţie!!).*

In casa lui Frobenius se afla şi *Erasmus von Rotterdam,* pe care de asemenea îl vindecă de boala lui de ficat. Două mari personalităţi, ca Frasmus şi Frobenius, trag mult în cumpănă şi oraşul Basel îl numeşte de medic al său, având şi dreptul să ţină prelegeri la Universitatea de acolo. Tema lui de predilecţie a fost *„Bolile tartarice"*: depunerea de săruri ale acidului uric în diferite organe ale corpului omenesc în urma vieţei sedentare, teorie pe care medicina de azi a confirmat-o şi o cunoaşte sub numele de *diateză exsudativă.* In timpul acestor cursuri ale sale îşi scrie cărţile lui despre *prelungirea vieţii, despre sifilis şi histerie.* Dar aceste lucruri sunt prea noi faţă de spiritul timpului şi felul lui de a fi, căci spunea: *„Alterius non sit, qui suus esse potest"*, ceeace îi atraseră ura întregei facultăţi, şi într'o noapte friguroasă din Februarie a anului 1528 fugi, mângâindu-se cu ideia, că lumea încă nu este destul de coaptă pentru ideile lui revoluţionare.

La Nürnberg îşi tipăreşte, în cartea sa *„Paragranum"*, cursurile dela Basel, enunţând principiul mare al tuturor timpurilor, *că numai un medic temător de Dumnezeu şi desinteresat poate fi un medic bun.* Când îşi tipăreşte aci şi cărţile despre *sifilis,* arătând superioritatea enormă a Mercuriului faţă de guajacol, pe care-l recomanda pe acea vreme Facultatea de medicină din Lipsca, fu iarăşi supus la fel de fel de persecuţiuni. Renunţă la medicină, se retrage într'un Canton elveţian şi scrie opere religioase cu principiul: *„Cea mai mare putere a noastră este credinţa".*

Dar când isbucni ciuma pe Valea Innului, se deşteptă iară medicul în el şi alergă acolo să ajute pe semenii săi. După ce îşi câştigă noi lauri cu cartea sa *„Despre ciumă"*, fu chemat de Prinţul Ernst de Bavaria la curtea sa din Salzburg. Dar nu mult după aceasta, obosit de lupta lui fără preget, închise ochii la o vârstă de abia 48 de ani. (în Sept. 1541).

Şi azi, la 400 de ani după moartea lui Paracelsus, suferă mai mult omenirea de vieaţa sedentară şi niciodată mai mult decât azi n'a reînviat credinţa în puterea vindecătoare a naturii, care este cel mai bun medic intern *(Unser eigener innere Arzt)*

Vrei să ai un câştig mare din iubileul de 400 de ani al lui Paracelsus? *Crede în Dumnezeu şi natură şi iubeşte-le din tot sufletul, din tot cugetul şi din toată inima ta.*

Primăria Municipiului Braşov

Nr. 21604/1941.
Serv. silvic

Publicaţie de licitaţie

In ziua de 23 Septemvrie 1941 ora 12 se va vinde, prin licitaţie publică cu oferte închise, la Primăria Municipiului Braşov, circa 700 m. c. brad din pădurea „Noua", în picioare, depunându-se garanţia de 5% din suma oferită.

Preţul de strigare este 700 Lei ptr. un metru cub în picioare.

Caetul de sarcini se poate vedea în orele de serviciu, la serviciul silvic.

Braşov, la 30 August 1941.

Primar:
ss. *Dr. N. G. V. Gologan*

L. S. Secretar General:
ss. *Dr. St. Popovici*

Şeful Serviciului silvic,
Ing. Inspector G-ral silvic:
ss. *C. Moarcăs*

Publicaţiune

Se reamintesc dispoziţiunile Legii Cărţii de imobil, prin care proprietarii de imobile din Municipii şi Comune Urbane sau suburbane şi chiriaşii principali, în caz de subînchiriere, sunt obligaţi ca în termen de 24 ore dela data închirierii sau subînchirierii, să anunţe la acest birou cu fişele respective numele chiriaşilor sau al subchiriaşilor, precum şi al persoanelor flotante ce găzduesc, chiar şi numai pentru o singură noapte, că în caz de neconformare se fac pasibili de sancţiunile prevăzute de art. 8 din regulamentul menţionatei legi şi anume: 100.000—2.000.000 lei sau 3.000—10.000 lei amendă, după caz.

Şeful Bir. centr. de populaţie şi control
Comisar, *Th. Bălan.*

Oficiul P. T. T.

aduce la cunoştinţa publicului care expediază prin poştă scrisori şi cărţi poştale, să-şi scrie corespondenţa cât mai citeţ posibil, iar dacă personal nu poate face aceasta, să se servească de o altă persoană, care scrie bine.

Cei care nu respectă aceste dispoziţiuni, riscă de a li se expedia corespondenţa cu întârziere, sau chiar de a nu mai fi trimisă la destinaţie.

Camera de Muncă Braşov, convoacă pe toţi meseriaşii patroni, funcţionarii particulari şi lucrătorii din Braşov la o consfătuire ce va avea loc Duminecă 7 Septemvrie a. c. ora 11 a. m. în sala de şedinţe a Camerei de Comerţ şi Industrie din localitate.

Cei convocaţi sunt rugaţi să participe în număr cât mai mare, la ordinea de zi fiind o chestiune de o importanţă deosebită pentru muncitorimea Braşovului.

Tipografia „ASTRA" BRAŞOV
caută
Doi ucenici români
Informaţiuni la Biroul Tipografiei, Braşov Str. Lungă Nr. 1. (Curtea Cinematografului „Astra".

Citiţi
Gazeta Transilvaniei

Camuflajul şi proprietarii de imobile

Primăria Municipiului Braşov ne comunică:

Se constată că proprietarii imobilelor cu luminatoare nu respectă dispoziţiunile cu privire la camuflaj.

In interesul populaţiei Municipiului Braşov, atragem din nou atenţiunea acestor proprietari, ca să ia urgente măsuri pentru camuflarea luminatoarelor.

In caz contrar li se vor dresa acte de dare în judecata Curţii Marţiale, în conformitate cu disp. art. 63 din Legea A. A. T.

Braşov, la 20 August 1941.

Primar: *Dr. N. G. V. Gologan* Secretar General: *Dr. V. Voicu.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA RAZBOIULUI

A început al treilea an de război

Asistăm azi la distrugerea metodică a uneia din cele mai numeroase armate din lume. Pe întregul front, dela Nord la Sud, rezistenţa „roşilor" e înfrântă. Pe zi ce trece, jertfa noastră ridică tot mai puteruic zăgazul crucii la graniţa de Răsărit. Soldaţii noştri nu cunosc ce-i oboseala în luptă. Doar, din când în când, îşi întorc privirea spre Apus, de unde vine parcă un imn de îmbărbătare pentru desăvârşirea victoriei, pentru ca, apoi, mânaţi de acelaşi elan, să trimită până departe spre „soare apune", vestea eliberării şi reîntregirii totale...

... Suntem în pragul celui de al treilea an de război. Preludiul conflictului european l-a constituit intransigenţa Poloniei faţă de cererile Germaniei, pe care diplomaţia n'a reuşit sa le pună de acord. Dacă, cu un an înainte, înţelegerea dela Berschtesgaden părea să spulbere orice putinţă de conflict armat, cu un an în urmă orice speranţă s'a stins, prin acţiunea rapidă a armatelor germane, care au sdrobit rezistenţa poloneză prin noua tactică militară de luptă, neîntâlnită încă în istoria războaielor şi prin superioritatea incontestabilă a armamentului.

Odată terminat primul capitol al luptei, altele i-au urmat, prin declaraţia de război franco-britanică, adresată Germaniei, declaraţie care a constituit *singurul ajutor* dat Poloniei...

După victoria din Polonia, conducătorul Germaniei, în cuvântarea dela 6 Octomvrie 1939, s'a arătat dispus pentru o înţelegere internaţionala. Acest fapt a fost considerat ca o slăbiciune, făcând astfel să primeze opinia conducătorilor din occident pentru continuarea războiului.

In cronicele noastre am arătat paralelismul dintre acţiunea diplomatică şi cea militară, prima pregătind pe cea de-a doua.

Unul dintre evenimentele importante ale diplomaţiei, care avea să determine eventualitatea unei solidarităţi dincolo de pământul Europei, a fost *Pactul Tripartit.*

Faza primă a războiului din occident s'a terminat cu agresiunea sovietică împotriva Finlandei care, ca şi Polonia, a primit doar îndemnuri retorice din partea celor ce i-au garantat hotarele...

După o perioadă scurtă de acalmie militară, în care timp acţiunea diplomatică a cunoscut cea mai intensă activitate, trupele germane au început a doua fază a războiului din occident, prin cucerirea rapidă a Belgiei şi Olandei şi, cu o iuţeală fulgerătoare, Norvegia şi apoi Franţa.

Şi de data aceasta s'a sperat intr'o înţelegere, dar Anglia a refuzat să recunoască tragica realitate care o izolase complet de restul Europei. Astfel a început penultima fază a războiului pe care îl trăim, prin încercarea Angliei de a creia un nou front în Balcani.

Acţiunea diplomatică engleză a pregătit ultimul ei punct de sprijin în Jugoslavia şi Grecia, ale căror armate au fost repede distruse de îndată ce a intervenit armata germană.

Succesul diplomaţiei germane s'a dovedit, până acum, de o netăgăduită superioritate. In timp ce Germania era ocupată în Nord şi-apoi în Balcani, a reuşit să aibă de partea sa pe Rusia Sovietică, ce privea cu ochi lacomi, gata să se repeadă în luptă la primul eşec al armatelor germane. De altfel agresivitatea bolşevică s'a accentuat tot mai mult, după atacul împotriva Finlandei, prin ocuparea ţărilor baltice, pentru ca, nu după mult timp, României să-i invadeze Basarabia şi Nordul Bucovinei.

Prin agresiunea sa premeditată, Rusia reuşise să-şi creeze importante puncte strategice. Acţiunea se îndrepta spre punctul final al planurilor ei diabolice: invadarea Europei occidentale. Această speranţă era întărită de faptul că una din ţările vecine Rusiei legase legături de amiciţie, prin schimburi de drapele, graniţe nefortificate... şi o întreagă jonglerie în politica externă. Credinţa într'o uşoară invadare a Europii era alimentată de speranţa Kremlinului în slăbirea forţelor germane şi a aliaţilor Germaniei. De altfel acest gând a fost expus de trimisul lui Stalin în Germania, care n'a ezitat să exprime dorinţa bolşevicilor de a ocupa România şi Turcia, pentru a deveni, în felul acesta, stăpâni pe petrolul românesc, gurile Dunării şi pe Dardanele, visul de sute de ani al Rusiei.

Primejdia bolşevică a determinat, deci, ultima fază a războiului din Europa, menită să distrugă pentru totdeauna virusul comunist şi să întroneze o nouă ordine, la care au aderat toate popoarele europene, dornice de o pace durabilă, întemeiată pe dreptate şi armonioasă colaborare.

Acesta este dorul pe care-l poartă în suflete trupele române pe întinsurile Ucrainei, dor şi pentru alte plaiuri româneşti, pentru care stau gata de jertfă.

Eforturi diplomatice

După capitularea Iranului, singura ţară care constitue un punct strategic de o deosebită importanţă, este Turcia. Către ea s'au îndreptat, în ultimele zile, toate forţele diplomatice ale celor două forţe angajate în luptă, pentru a o determina să fie de partea uneia sau alteia din ele.

Se pare, însă, că anglo-bolşevicii acţionează cu forţe militare, simultan cu cele diplomatice. In acelaşi timp singura raţiune a înaintării trupelor sovietice în interiorul Iranului nu poate fi decât de a forţa atitudinea Turciei. La toate aceste manevre Germania pare a răspunde printr'o categorică hotărîre de a preîntâmpina lovitura ce se pregăteşte. După intrevederile pe care d. Von Papen, ambasadorul Germaniei la Ankara, le-a avut cu oamenii responsabili turci, a plecat la Berlin pentru a informa pe cei în drept despre starea de lucruri dela Ankara. Se pare că tocmai această călătorie este lămuritoarea situaţiei, deoarece ministrul german la Ankara n'ar fi făcut o asemenea călătorie, dacă desfăşurarea evenimentelor nu ar fi impus-o.

Ameninţările anglo - sovietice par să fie zadarnice, ba mai mult încă, ele îndârjesc poporul turc într'o atitudine care să garanteze neutralitatea şi, la nevoie, integritatea teritorială. In această privinţă mesagiul preşedintelui Inonu pare a fi lămuritor. „Armatele noastre, a căror istorie este plină de glorie şi de jertfe pentru patrie, constitue şi astăzi garanţia esenţială către care se îndreaptă toate privirile naţiunei turce.

Dacă străduinţele sincere pentru pace, desfăşurate de guvernul republicei, nu vor fi suficiente şi dacă armatele turceşti vor fi chemate să-şi îndeplinească datoria, sunt sigur că ele se vor arăta vrednice de trecutul lor eroic".

La acest mesagiu mareşalul Ceacmak a răspuns prin cuvinte de adevărat ostaş, subliniind hotărîrea soldaţilor de a muri până la unul până la salvarea ţării.

Interesele anglo - bolşevico - americane ameninţă însă să întindă pretutindeni războiul. In afară de atentatul împotriva d-lor Laval şi Deat, în afară de ameninţările din Pacific, se încearcă atragerea în conflict şi a Egiptului.

Operaţiunile pe frontul oriental

Pe frontul împotriva bolşevismului, acţiunea armatelor germano-româno-finlandeze se menţine viguroasă. In Nord, în sectorul istmului Careliei şi pe malurile lacului Ladoga, cât şi în regiunea de sud a Petersburgului şi în zona maritimă a golfului Finlandic, operaţiunile militare navale şi aeriene decurg în condiţiuni favorabile. Trupele finlandeze de sub comanda mareşalului Mannerheim au accentuat presiunea asupra trupelor sovietice din istmul Careliei şi în preajma lacului Ladoga, silindu-le să se retragă. La Nord-Est de lacul Ladoga trupele finlandeze au depăşit, în numeroase puncte, frontiera din 1940, iar spre Vest, între lacul Ladoga şi coasta golfului finlandic, ei au recâştigat întreg teritoriul cedat U. R. S. S. Prin retragererea trupelor sovietice s'a creiat o situaţie grea bolşevicilor care apăra zona Petersburg-Kronstadt, spre Sud, ameninţaţi fiind de încercuirea germană. După terminarea luptelor din Estonia, în sectorul Reval, trupele germane au capturat numeroşi prizonieri şi un număr cosiderabil de tunuri şi tancuri, precum şi două trenuri blindate. In aceeaşi regiune trupele germane au ocupat oraşul-port Habsal, situat pe coasta Mării Baltice, în faţa insulelor Vormisi şi Dagoe.

Pierderile suferite de marina sovietică în golful finlandic şi Marea Baltică sunt considerabile. Numeroase vase sovietice s'au scufundat, lovindu-se de mine proprii, sau bombardate de aviaţia germană. Cele 13 torpiloare ruseşti, menite să asigure navigaţia, au fost de asemenea făcute inofensive. Aşa stând lucrurile, restul flotei bolşevice nu va putea asigura aprovizionarea trupelor din sectorul Petersburg-Kronstadt. Cât priveşte canalul Stalin, ce stabilea comunicaţia între Marea Baltică şi coasta Mormanului (Oceanul Îngheţat), unde se află portul Murmansk, liber de gheţuri în tot timpul anului, nu mai poate fi de folos vaselor de război sovietice de tonaj mijlociu, el devenind impropiu navigaţiei în urma bombardamentelor aeriene germane din ultima săptămână a lunei August.

Planul de luptă germano-finlandez pare a se îndrepta spre sectorul Murman, pentru a izola pe bolşevicii din peninsula Kola şi de a bara ieşirea la portul Murmansk, precum şi în sectorul Petersburg-Kronstadt, cu scopul de a încercui şi distruge trupele sovietice însărcinate cu apărarea lui şi de a interzice ieşirea la marea Baltică.

Singurele acţiuni ofensive ale trupelor bolşevice sunt simţite în sectorul de mijloc al frontului, unde armatele generalului Timoşenco încearcă zadarnic să realizeze un succes cât de neînsemnat. Strădania bolşevicilor este zadarnică, deoarece ştiut este că orice petic de pământ cucerit de Germani nu poate fi recucerit de adversar. Dovada acestei afirmări o constitue formidabila încercare de străpungere a frontului, din ziua de 31 August, încercare care a costat vieaţa a zeci de mii de *bolşevici.* In sectorul frontului central, rămâne, totuşi, un punct înaintat Kiewul, în jurul căruia forţele sunt angajate într'o încordare hotărîtoare.

Pe frontul de Sud armatele române luptă după un plan dinainte stabilit, cucerind prin lupte dârze, pas cu pas, teritoriul din preajma Odesei.

Dacă n'ar fi dorinţa comandanţilor, ca Odesa să nu sufere prea mari stricăciuni, acest oraş, cu aproape un milion de locuitori, ar fi fost de mult transformat în ruine.

Pe celelalte teatre de luptă, în Apus şi în Africa, operaţiunile n'au încetat; mai ales în Apus, aviaţia este tot mai activă.

Mardare Mateescu

FRATE ARDELENE,

Imprumutul se numeşte al

REINTREGIRII

Ajută, cu banul tău, să ne facem ţara cum a fost!

Redactor responsabil
ION COLAN

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1.